

RETEN I ESBJERG DOM

afsagt den 15. juni 2022

Sag [REDACTED]

A
(advokat [REDACTED])

mod

B ved formand *C*
(advokat Thomas Birch)

Denne afgørelse er truffet af dommer [REDACTED].

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 30. juni 2017.

Sagen drejer sig om erstatningsansvar i forbindelse med en faldskærms-udspringsulykke.

A har efter korrektion af påstandsbeløbet under hovedfor-handlingen fremsat påstand om, at *B* skal betale 331.657,80 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Påstanden er opgjort sådan:

Varigt mén opgjort i henhold til udtalelse fra AES 5% af 840.000 kr.	43.000,00 kr.
Svie og smerte opgjort til (151 dage x 195 kr.)	29.445,00 kr.
Tabt arbejdsfortjeneste jf. bilag 30	<u>259.212,80 kr.</u>
I alt	331.657,80 kr.

B har fremsat påstand om frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

A gennemførte den 5. juli 2014 et solo-faldskærmsudspring for begyndere i tidsrummet fra omkring kl. 17.00 -17.20 sammen med sine to brødre **D** og **E** der hver især foretog et tilsvarende faldskærmsudspring. Forud herfor fik **A** og de øvrige deltagere en teoretisk og praktisk gennemgang af forløbet, herunder med forevisning af kursusmateriale.

I forbindelse undervisningen udfyldte og underskrev **A** en indmeldelsesblanket i Dansk Faldskærms Union og **B**. Han erklærede herved forskellige oplysninger og udsagn ved at sætte sit kryds i en rubrik for enten "nej" eller "ja".

Der er under sagen fremlagt et kort over **A** og hans to brøders placering, da de landede fra faldskærmsudspringet.

Der er videre fremlagt forskellige oplysninger om vindstyrken den 5. juli 2014, herunder DMI's oplysninger om målt middelvindhastighed over 10 minutter og højeste målt vindstød for Syd- og Sønderjylland samt målt middelvindhastighed og højeste målt 3-sekunders vindhastighed fra **by 1** Lufthavn time for time den pågældende dag. Af sidstnævnte fremgår, at middelvindhastigheden i tidsrummet fra kl. 16 til kl. 18 var henholdsvis 5,7 - 5,2 og 3,8.

Af hjemmesiden for **B** fremgår følgende omkring elever og elevvejre:

"Elevvejre er:

Høje, lette eller ingen skyer.

Vindstyrke mellem 0-7 meter/sekund vind.

(Bedst mellem 2-5 meter) Det er det meteorologerne kalder Svag,

Let og Jævn vind."

Af en hændelsesregistrering fra den 5. juli 2014 fremgår følgende:

"Efter et alt for tæt afsæt, hvor springeren har en 180 grader åbning. Den II'er elev som taler ned, træde ikke til med korrekt korrektion. Så undertegnede tager over og efter direkte indflyvning landet eleven i en træklynge. Eleven flares på radioen. Skærmen ta-

ger et træ som "knækker" og "fører" eleven til jorden. Skærmen fik to huller, eleven har det godt og er ved godt mod.

Årsagen til "panikken" skyldes at vinden var taget voldsomt til efter at flyveren var taget af."

Der er afspillet en videooptagelse, der angiveligt er optaget den 5. juli 2014 fra

B

A henvendte sig til lægevagten den 6. juli 2014 om eftermiddagen, hvorfra der er beskrevet smerter i brystkassen og nakken. Han fik udskrevet smertestillende medicin.

Den 7. juli 2014 opsøgte han egen læge med fortsatte smerter, herunder også ømhed i ryggen.

Den 8. august 2014 er det i egen læges journal noteret, at **A** havde det bedre med nakken, men at der kunne komme smertejag ned i begge overarme og aktuelt smerter i forbindelse med fitness.

Han blev i maj 2015 henvist til fysioterapi. I september 2015 blev han tilset af speciallæge i neurokirurgi, der efter en MR-scanning vurderede, at der var tegn på gamle brud to steder på brysthvirvelen svarende til faldskærmsulykken. Det kunne ikke håndteres med operation, men i stedet ved rygfysioterapi.

Der er udarbejdet en yderligere speciallægeerklæring af 11. marts 2016 fra samme speciallæge som tidligere, der bl.a. konkluderede, at **A** gener fra nakke, bryst og lænderyggen skønnes at kunne henføres til faldskærmsudspringet. Tilstanden blev vurderet at være stationær.

Der er fremlagt en oversigt over **A** sygemeldinger i relation til hans uddannelse som vindmølleoperatør hos **F** og under omskoling til produktionsteknolog opgjort til 151 dage, herunder delvise sygedage, i perioden fra den 7. juli 2014 til den 28. februar 2017.

A blev således i august 2016 godkendt til revalidering med henblik på omskoling, idet det blev vurderet, at han ikke ville kunne varetage et job svarende til hans igangværende uddannelse som vindmølleoperatør på grund af sin fysiske og psykiske tilstand.

Sagen er forelagt Retslægerådet, der har besvaret parternes spørgsmål 1-11 og A-E i en erklæring af 23. april 2019 samt supplerende spørgsmål 12-15 og F-P i erklæring af 4. maj 2020.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring fremkom den 4. marts 2021 med en vejledende udtalelse om, at **A** varige mén som følge af faldskærmsulykken udgjorde 5 %. Det fremgår af udtalelsen, at Retslægerådets besvarelser er inddraget ved vurderingen af det varig mén.

Forklaringer

A **E** **G** **H** og **I** har afgivet forklaring.

A har forklaret, at han i dag arbejder som kvalitets- og måletekniker i mindre virksomhed, idet han er blevet revalideret til produktions-teknolog.

Han og hans bror havde givet **E** et gavekort til et faldskærmsudspring i 30 års fødselsdagsgave, som skulle bruges, inden det udløb. Han og **D** ville også deltage og springe sammen med **E**. De havde tænkt på og vidste godt, at der var en risiko forbundet med at hoppe ud af et fly, men han havde aldrig hørt om noget vildt, eller at nogen var kommet til skade ved faldskærmsudspring.

Den 5. juli 2014 mødte han og hans to brødre spændte op om morgenen til faldskærmsklubben i [REDACTED]. Vejret var godt. De fik teori og en rundvisning, hvorefter de skulle ud at gøre klar til at springe. Der var to hold før dem med fire personer på hvert hold. De skulle springe som hold 3. Der var derfor lidt ventetid. Mens de ventede, blev der snakket om, at vinden begyndte at tage til. Det blev diskuteret, om de skulle springe eller ej. Der var en person fra holdet før dem, der bakkede ud og ikke ville springe. Det blev nævnt af enten **I** eller **H** at de skulle tage en chance og hurtigt komme op i den lille flyver, og at de så skulle springe som det sidste hold. Han gik ud fra, at instruktørerne vidste, hvad der var sikkert, og at de som de ansvarlige tog for-svarlige valg. Han var derfor ikke utryg. Der blev ikke nævnt noget om, hvad vindstyrken var.

De kunne følge med på en tæller, hvor højt de var oppe i luften. De skulle springe ud efter vægt, sådan at den tungeste skulle springe først. Da han var den anden tungeste, sprang han som nr. 2, og **D** sprang først. Da han sprang, foldede skærmen sig ud, og han tog fat i de to snore til at styre med. De havde en radio i deres hjelme, hvorfra de modtog beskeder. Det var **I** der forklarede, hvad de skulle gøre. Han fik at vide, at det så fint ud, og da han nærmede sig landingsområdet, skulle han lægge sig klar til landing. Man kan ikke tale tilbage i radioen, men kun modtage instruktioner. Han kunne for-nemme, at der var lidt problemer i relation til hans anden bror, **E** og hvem af dem, der var hvem. Der var lidt panik omkring det. Det virkede som om, at de ikke havde styr på, hvem der var hvem. Det blev sagt flere gange, at der

skulle laves korrektioner, men det lød som om, at springeren ikke gjorde, som der blev sagt.

Han fik at vide som springer nr. 2, at han lå korrekt til landing. Han kunne også se landingspletten foran sig. Han kom dog ikke fremad, men dalede i stedet lige ned mod en skov. Det gik hurtigt, og han kunne ikke finde ud af, hvad han skulle gøre. Han fik dog stadigvæk at vide, at det så korrekt ud for ham. Da han kom hen til trætoppene med fødderne først, tænkte han, om han nu ville komme til at sidde og hænge der i et stykke tid. Men da han ramte trætoppen, klappede faldskærmen sammen, og han faldt i et frit fald 2-3 meter og fik grene mv. i hovedet på vej ned og landede med ryggen på noget hårdt, formentlig en træstub. Al luft blev slået ud af ham, og han lå stille i hvad der føltes som meget lang tid, måske 20 sekunder. Han forsøgte at samle sig selv, og han var stadigvæk lidt oppe at køre over det hele. Han begyndte stille og roligt at bevæge sine hænder og fødder og fandt ud af, at han var OK på trods af faldet.

Da han var oppe i luften, fik han hele tiden at vide, at han lå rigtigt til landing, og at han havde en fin kurs. Han hørte ikke *H* i radioen på noget tidspunkt. Det var kun *I* stemme, han hørte. Han ved ikke, om det var *I* eller *H* der havde givet instrukser til de andre springere før dem.

Inden de kom op, fik de at vide, at de skulle være rolige, og at instruktørerne hele tiden var i radioen og forklarede dem, hvad de skulle gøre hele vejen ned. Der var ikke nogen grund til, at de skulle kunne tale tilbage til dem i radioen, da de bare skulle gøre, hvad der blev sagt. De fik ikke instrukser om, hvordan de skulle forholde sig i forhold til vinden.

Da han landede og var kommet sig lidt, kom en høj fyr løbende mod ham. Det var ikke *H*. Personen sagde til ham, at han havde klaret det godt og gjort det korrekt. Han fik rejst sig op og sagde med det samme, at han beklagede, at der var kommet et hul i faldskærmen. Personen spurgte, om han var OK. Han svarede, at han umiddelbart var OK, men at han havde ondt i ryggen. De gik sammen hen til klubhuset. *I* der vist var lægestuderende, sagde, at hun ville kigge på ham, da han sagde, at han havde ondt i ryggen. Han gik derfor med hende og *H* hen til teorilokalet. I den forbindelse overhørte han, at *I* og *H* sagde noget med, at der havde været for høj vind til begynderspring, og at de ikke skulle have sprunget. Han kan ikke huske, hvor det præcis var, at de sagde det, men han var i nærheden af dem. Det, de sagde, passede meget godt med det, han havde oplevet. Men han sagde ikke noget, da han er en stille og indadvendt person. Det var hans opfattelse, at de ikke skulle have sprunget, og at det var en fejl fra instruktørernes side.

Efter at / havde kigget på hans ryg, sagde hun, at hun ikke kunne fornemme, at der var noget galt. Der var ikke nogen, der nævnte for ham, at han ikke havde gjort, hvad han skulle, eller at det havde været hans egen fejl.

Han og hans brødre havde talt om at tage til by 1 for at spise sammen om aftenen med deres kammerat G og hans kæreste, men han måtte sige fra, da han havde ondt i ryggen og var stiv i nakken. Han ville bare hjem og ligge ned. Han blev ikke tilset af andre end / på selve dagen, og der var ikke nogen, der nævnte for ham, at han skulle tage til læge eller på skadestuen.

Han ringede selv til vagtlægen, som sagde, at han skulle tage smertestillende, men det hjalp slet ikke. Det gjorde rigtig ondt, og han fik han kun hovedpine af det. Han blev herefter tilset af sin egen læge om mandagen. Han forklarede lægen, hvad der var sket, og han fik at vide, at han skulle holde sig i ro. Han var derfor sygemeldt fra arbejde og hen over sommerferien indtil studiestart den 8. august 2014, hvor han begyndte på uddannelsen som vindmølleoperatør hos

F Han startede han op i et skoleforløb, som han gennemførte, idet han havde mulighed for at gå hen og lægge sig. Han havde derfor ikke nogen registrerede sygedage under skoleforløbet.

Uddannelsen hos F bestod af et skoleforløb, et praktikforløb og derefter igen et skoleforløb. I praktikforløbet fandt han ud af, at han ikke kunne holde til det, da det var meget fysisk og indebar, at man skulle stå meget op. Han blev derfor delvist sygemeldt i hele perioden, ligesom han også var fuldtidssyg i den periode, som det fremgår af oversigten på ekstrakten side 122 om hans registrerede sygdom.

Han talte herefter med kommunen om et revalideringsforløb for at afklare, hvad han kunne holde til. De fandt frem til, at han kunne uddanne sig til produktionsteknolog. Hvis han ikke havde haft gener, kunne han helt sikkert have været fortsat hos F som ville have tilbudt ham et arbejde på vilkår, som svarer til, hvad en daværende kollega blev ansat under.

De ryggener, han havde haft i 2012, gik over igen, og han var ikke sygemeldt på grund af disse ryggener. De ryggener, han har i dag, er klart en følge af faldskærmsulykken.

Kravet på tabt arbejdsfortjeneste angår den periode, han var under revalideringsforløb og frem til, at han startede som produktionsteknolog, hvor han tjener lige så meget eller mere som vindmølleoperatør.

Han kan ikke huske, om han udfyldte indmeldelsesblanketten i Dansk Faldskærms Union før, eller efter de modtog den teoretiske undervisning. H sagde, at de skulle sætte krydserne korrekt for, at de kunne få lov til at springe.

Det blev nævnt, at der var en forsikring på dem som medlem af klubben, hvis der skulle ske noget. Han opfattede det sådan, at de bare skulle sætte et kryds, og så kunne de komme ud at springe. Det blev forklaret meget kort. Der blev ikke nævnt noget om skader og risiko. Han underskrev blanketten før, de kom op i flyveren. Det blev sagt, at hvis man krydsede af i nogen af de nederste felter, dvs. fra punkt 11, så kunne de ikke få lov til at springe. Det stillede de ikke spørgsmål til. Han tænkte ikke over, at det kunne være forbundet med fare mv. Han har læst punkterne i indmeldingsblanketten.

Han kan genkende kursusmaterialet, der fremgår af ekstraktens side 206 og frem. Det var de plancher, der blev vist for dem, før de sprang. Der var også en planche, hvorpå der står, at man kan komme til skade, men det var ikke noget, der blev lagt vægt på, og det blev sagt, at der kun var meget få tilfælde med skader. Han kan ikke huske, om de under kurset fik at vide, om de selv skulle være i stand til at lande. Men de fik at vide, at det som førstegangsspringer kunne være svært, og derfor havde de radiokontakt med instruktørerne, ligesom de blev undervist i at trække i stropperne til faldskærmen.

Da han var i faldskærmen, modtog han alene den instruks, at han holdt kursen, og at det var rigtigt, det han gjorde, da han var på vej mod landingsbanen. Han fik ikke instrukser om at gøre noget andet. Han hørte flere gange / stemme i radioen, herunder 2-3 gange i relation til ham. Det gik på, at han holdt kursen, og at det så fint ud.

E har forklaret, at han er bror til *A*. Han var med til at springe i faldskærm sammen med *A* den pågældende dag. Da de kom derud, var der en masse andre herunder en de kendte, som de talte og hyggede sig lidt med. De kom i gang med kurset og fik en masse teori og fik vist billeder. De gik igennem de ting, som de kunne komme ud for i løbet af dagen. Han mener, at det var *H* der underviste dem. Han tror også, at der var en kvinde, der var lidt inde over og som skulle lære at være instruktør.

De gennemgik en video, hvor man kunne se, hvordan man styrede faldskærmen. De fik at vide, at de blev guidet ned via en "walkie", da de ikke havde prøvet det før, så de var sikre på at lande det rigtige sted. De skulle styre i snorene henholdsvis til højre og venstre. Når man skulle ned på jorden, skulle man trække i begge snore, så man bremsede. Det blev man forklaret i "walkien", hvor man også blev oplyst, at man skulle lande omkring en cirkel på jorden. De skulle altså guides ned via "walkies", og hvis den faldt ud, blev man guidet i, hvordan man ellers kunne komme ned.

Han har underskrevet en tilsvarende indmeldelsesblanket som *A*. Han udfyldte den på dagen. Den blev gennemgået, da den skulle udfyldes rigtigt, ellers kunne de ikke få lov til at springe. Han kan ikke huske, om der blev nævnt no-

get om ansvarsforsikringen, men det går han ud fra, eftersom det står på blanketten.

Da kurset var overstået, og de sad og ventede på at springe, begyndte det at blæse op. Der gik derfor en rum tid fra de første to hold til deres hold, da vindens hastighed var steget. Lige pludselig lagde vinden sig, og så skulle de skynde sig, så de kunne nå at få deres spring. Det var **H** der bestemte, hvornår de skulle springe. De stolede på ham. De vidste ikke, hvad vindgrænsen var. Der var et rundt flag, men han vidste ikke, hvordan det stod.

De fik ikke noget at vide om, hvad de skulle gøre anderledes på grund af vinden. Hvis der var vindstød, gik han ud fra, at de blev guidet ned.

Der var 4 mand i flyveren. Den tungeste skulle springe først, og den letteste til sidst. **D** sprang som den første, **A** sprang som den anden, og han sprang som nr. 3. Da de sprang ud, foldede skærmen sig ud. Han blev guidet lidt til højre og venstre, og han fik en fornemmelse af, at det gik meget godt. Han kunne se klubhuset og den plet, de skulle lande på. Men pludselig sagde damen, der guidede dem ned; "3'er - venstre". Det kunne han ikke forstå, da han kunne se landingspletten lige foran ham. Han tænkte derfor, at det ikke kunne passe. Men damen sagde det igen, og tredje gang sagde hun det meget højt og bestemt. Han fulgte derfor beskeden og fløj hen over klubhuset og landede mellem nogle juletræer bag klubhuset.

Han landede i en fuldstændig forkert retning. Det gav ingen mening, at han skulle dreje til venstre, da han kunne se, hvor han skulle lande. Han tænkte derfor, at hun måtte have sagt forkert, og at det var ment til en anden. Men da hun råbte det tredje gang, tænkte han, at han hellere måtte følge instruks. Han hørte ikke instruks til **A** nr. 2, op til uheldet, og han hørte heller ikke efterfølgende instrukser til andre.

Det var meget kaotisk til sidst. Da han kom ned, var der også nogen, der sagde til ham: "Hvad fanden laver du?". Han fik samlet sig selv og faldskærmen og gik ud mod en grusvej. Der kom en mand kom løbende for at se til ham. Der kom også en tredje mand hen til ham for at tjekke, om han var OK. De gik herefter tilbage mod klubhuset.

Han har ikke set videoen, som **G** har optaget, i forbindelse med sin vidneforklaring, men han har måske set den samme aften, som han sprang.

Den fjerde springer på deres hold landede vist et sted ved [REDACTED], dvs. endnu længere væk end dem. Der gik noget tid, inden den pågældende kom tilbage.

Der var meget panik, efter de landede, da de landede hver deres sted. Det kunne have gået helt galt. Han var tilbage til klubhuset som nummer 2, idet **D** var kommet før ham. De manglede **A** og den fjerde mand, og der gik længe, inden de kom.

Han tror, at de har byttet rundt på ham og hans brødre, ellers gav det ingen mening. De landede jo i hver deres verdenshjørne. **H** var meget sur over det og sagde, hvad han havde gang i, og at han kunne have slået sig selv ihjel. Vidnet sagde, at han gjorde det, som han havde fået besked på.

A havde åbenbart slået ryggen. Hende, der guidede dem ned, var enten læge eller sygeplejerskestuderende, og hun undersøgte **A** inde i klubhuset. **A** havde fået et slag fra sin landing og havde ondt, men de fik at vide, at **A** ikke burde få yderligere tjek. De gik ud fra, at det var rigtigt.

G har forklaret, at han kender **A** og **A** brødre, da de er kammerater. Han og hans kæreste var ude at køre den dag, hvor **A** og hans brødre skulle springe i faldskærm. Han og kæresten blev derfor enige om at køre til **B** for at se det. Det er ham, der har optaget en video af springene.

De kom derud ved 13-14-tiden. Han kan ikke huske, om det første hold allerede havde sprunget på det tidspunkt, men det andet hold sprang, mens de var derude. **A** hold sprang ikke lige med det samme, da de ventede på, at vinden skulle lægge sig. Han hørte, at det blev sagt, at hvis vinden ikke lagde sig, så fik **A** og hans brødre ikke lov til at springe den dag.

Han så ikke, hvem der guidede hold 2, men det var en pige, der guidede **A** og brødrene ned. Han mener, at hun stod alene. Det er han ret sikker på. Han kan ikke huske, hvad den mandlige instruktør skulle.

D havde et "GoPro"-kamera til at filme springet med, men måtte ikke have det på sig, og derfor fik han det fra **D**. Han stod derfor med kameraet og filmede. Han har herudover 3 videoer på sin telefon, som han overlod til sin kæreste, der optog en film med telefonen. Disse videoer er optaget den 5. juli 2014 kl. 17.13, 17.15 og 17.18 og har hver en varighed af 2-3 minutter. Hans kæreste stod lige ved siden af ham og optog det. Han er sikker på, at optagelserne er fra den 5. juli 2014, da det er første og eneste gang, han har været i **B**.

Alle fire springere landede uden for området og fløj lidt rundt omkring. Han og hans kæreste stod lidt væk fra landingspladsen. **A** landede et sted i træerne, og **E** landede bag klubhuset ved nogle juletræer. De andre landede heller

ikke tæt på landingspladsen. Han kan ikke huske, hvor springerne fra hold 2 landede, men han tror, at de landede tættere på landingspladsen.

Han hørte ikke tale om, hvorfor **A** og hans brødre landede, hvor de gjorde. Han og hans kæreste trak sig tilbage for ikke at stå i vejen for nogen, da folk havde travlt med at finde **A** og brødrene. Det var ikke sædvanligt, og der kom pludseligt lidt drøn på.

Om oplysningerne angående videoens data, som vist på ekstrakten side 278 og 280, der angår den optagelse, der er taget fra **D** kamera, har han forklaret, at han ikke kan forklare datoen den 13. juni 2014 i relation til teksten "medie oprettet" under videoens detaljer. Men han kan forestille sig, at hvis der er optaget noget i forvejen på harddisken, så kan man fortsætte optagelsen. Han ved ikke, om der var noget på kameraet i forvejen. Om oprettelsesdatoen angivet til den 5. november 2017, har han forklaret, at det kan skyldes en efterfølgende redigering. Han afleverede kameraet til **D** samme dag. Han så videoen første gang i går, da **A** advokat sendte den til ham.

H har forklaret, at han er selvstændig IT-konsulent. Faldskærmsudspring er hans store passion. Han har dyrket faldskærmsudspring siden 2007 som sin fritidsbeskæftigelse. Han har sprunget 3.000 spring [REDACTED]. Om sin erfaring i øvrigt kan han henholde sig til sine oplysninger om sit cv i sin mail af 31. august 2017 til Faldskærmsklubbens advokat. Han er således bl.a. godkendt "DFU-instruktør I", dvs. faldskærmsinstruktør af højeste niveau. Det har han været siden 2011.

Den 5. juli 2014 var han den, der havde det overordnede ansvar for nybegynderne. Det starter med et kursus, hvor man introduceres til dagen og får gennemgået programmet, ligesom man udfylder indmeldelsesblanketten til DFU og **B** Man skal gennemgå teori og praktik på jorden for at gennemføre et spring. Kursusmaterialet på ekstraktens side 206 er det, der bliver gennemgået, og som bliver suppleret af yderligere teori.

Det praktiske er noget, der foregår "one-and-one" gennem hele dagen. Kursisterne bliver bedt om at rejse sig op og vise de forskellige øvelser, herunder trække i højre og venstre snor. Der er også kontrolspørgsmål for at sikre, at kursisterne har forstået det, der er gennemgået. Det foregår ikke under tidspres.

De gennemgår også landingen, som ved nybegynderne er en såkaldt "venstre-håndsfinale". Det indebærer, at man i 300 meters højde skal gøre klar til landing i medvindsben, i 200 meters højde drejer man til venstre i sidevindsben, og i 100 meters højde drejer man til venstre i modvind for at bremse faldskærmen. Man skal gerne lande med faldskærmen over hovedet, dvs. flarende så man bremser, i et åbent område omkring klubhuset og i modvind. Der er et fint stort græsa-

real omkring klubhuset hvoraf cirklen, der er angivet som en landingsbane, er en del heraf.

Man hjælper springerne ned via radioassistance. Det er første prioritet at lande på den måde. Dernæst kan man assistere landingen ved hjælp af ketsjere, hvis der f.eks. ikke er radiokontakt. Endelig kan man også lande selv uden assistance.

Han oplyser altid, at der er risici forbundet med et spring. Man hopper jo ud af en flyver. Han plejer at sige, at det ikke er for sjov, at det er noget man gør, fordi det er spændende, og at man kan komme alvorligt til skade. Statistisk indebærer skaderne en brækket ankel og forstuvet håndled, men han kender også flere, der har slået sig selv ihjel ved faldskærmsudspring.

Deres generelle bestemmelser om vind- og vejrforhold er, at der må være vind på mellem 0-6 meter i sekundet. Han starter dagen med at tjekke den gældende vejrmelding fra en såkaldt "Metar", dvs. en meteorologisk rapport, der kan opfange vindhastighederne i de forskellige højder. Han forholder sig løbende til, hvordan vejret udvikler sig ved at tjekke vejrrapportens opdateringer, der vistnok sker hver anden time.

I løbet af formiddagen bliver kursisterne introduceret for indmeldelsesblanketten, som vist på ekstraktens side 204. Han læser punkterne op og beder dem sætte kryds. Han siger ikke, at de skal sætte kryds et bestemt sted for at kunne komme til at springe. Han har altså ikke instrueret nogen i at sætte kryds et bestemt sted. Om erklæringens punkt 12 har han forklaret, at man ikke kan komme ud at springe, hvis man ikke føler sig frisk og villig til at tage ansvaret.

Den 5. juli 2014 var en fin sommerdag. Han gjorde ikke noget, der afveg fra den normale procedure, som han lige har forklaret om, og han gør det altid på samme måde. / var instruktørelev den dag. Han husker ikke, hvordan de fordelte opgaverne den dag, men han forlod ikke pladsen.

Han kan ikke huske vindforholdene den dag.

Det er ham, der har lavet indberetningen, som vist på ekstraktens side 277. Han lavede den på dagen og sendte den samme dag til DFU. De oplyste 6 meter i sekundet under rubrikken "wind" er inden for rammerne for at kunne springe. Om hans formulering af, at årsagen til panikken skyldtes at vinden var taget voldsomt til efter, at flyveren var taget af, har han forklaret, at det formentlig skyldtes, at vindhastigheden kunne være fordoblet fra hans tidligere observationer.

Der var ikke noget, der indikerede, at de ikke kunne springe. Men det er altid en vurdering hver gang, man sender et hold op for at springe. Han husker ikke, at der var noget, der gav anledning til bekymring, for så ville han ikke have sendt dem op.

Foreholdt **A** forklaring om, at det blev diskuteret, om de skulle sendes op at springe eller ej, mens de ventede, og at det blev sagt, at de tog en chance, har han forklaret, at det har han ikke sagt. Han tager ikke chancer. Det er ligesom piloter, der heller ikke tager chancer. Eleverne kan komme igen en anden dag for at springe, hvis det ikke kan lade sig gøre den pågældende dag på grund af vejret. Han har ikke nogen forpligtelse til at lade dem springe samme dag.

Om formuleringen "den II'er elev som taler ned, træder ikke til med korrekt korrektion", har han forklaret, at II'er-eleven var **I** Man skal sige velkommen til springeren i faldskærmen, så de bliver trygge, og her gjorde man springeren opmærksom på, at man fløj i den gale retning. Når man ikke er godkendt til at "tale en springer ned", skal der stå en I'er-instruktør ved siden af. Han er 100 % sikker på, at han stod ved siden af **I** da hun talte dem ned, idet han jo var I'er-instruktør. Han kan ikke huske, hvad han sagde eller hvordan han håndterede det i forbindelse med, at han tog over. Han tog altså over på radioen fra **I** og gav instruktion til springerne, men han kan ikke huske, hvad han sagde.

Det er muligt, at **A** har fløjet selvstændigt, eftersom han landede, hvor han gjorde. Eleverne lærer jo også at lande selv. På "finalen", dvs. ved landingen, drejede **A** til venstre. Han bad ham dreje til venstre, men så fløj han væk fra klubhuset og ud til højre og over i nogle juletræer. Måske har **A** misforstået venstre og højre.

Han husker ikke, at han efter landingen skulle have talt med **I** om, at vinden var for høj, og at de derfor ikke skulle have været oppe at springe. Det mener han ikke, at han har talt med **I** om. Det, der står i indberetningen, er ikke et udtryk for, at de ikke skulle have været oppe at springe.

I punkt 12-13 i indmeldelsesblanketten skriver man under på det, der er anført. Ansvarsforsikringen, der er nævnt i blanketten, er en forsikring, som DFU har tegnet for det tilfælde, at et af deres medlemmer f.eks. skulle gøre skade på ting eller personer, altså en tredjepartsforsikring. Det er ikke en ulykkesforsikring. Man betaler i den forbindelse 1.700 kr.

Det er meget gennemsnitligt at være fire personer på et hold af begyndere. Der vil typisk være en frokostpause, hvor de serverer lidt mad, hvorefter der er nogle øvelser. Herefter er der lidt ventetid, indtil der er plads til at springe. Han

kan ikke huske, hvordan dagen forløb den 5. juli 2014. Han kan derfor ikke huske, om man ventede på, at vinden skulle tage af, men det er meget plausibelt, da det ofte er noget, de venter på. Han kan se, at han har skrevet, at vinden tog til, men han husker det ikke. Dagene ligner hinanden. Ventetiden kan skyldes mange ting. Det er sjældent, at vinden tager voldsomt til i styrke. De opererer med middelvind over 10 minutter.

De redskaber, han bruger til at vurdere vejret, er den nævnte Metar-rapport og en TAF, som er en seddel med særlige forkortelser for vejrfænomener. Han tjekker det i intervaller efter opdateringerne. Han har herudover 7 års erfaring til at vurdere, om det er sikkert at springe. De har også noget, der ligner en vindpose, men det er ikke en officiel pose, da den er lavet af en dame fra [REDACTED]. Det er derfor kun en indikator, men ikke en sikker eller officiel godkendt målemetode til at måle vinden med.

De 6 meter i sekundet, som han skrev i indberetningen, har han konstateret ud fra Metar-rapporten, hvilket også passede med hans observationer. Han er ikke klar over, hvorfra Metar-rapporten har sine oplysninger, men han bestiller den fra **by 1** Lufthavn. Det er korrekt, at det kan blæse en pelikan i lufthavnen, men ikke ude i klubhuset i [REDACTED] og omvendt.

De kaldte ikke flyveren ned. Det er der flere årsager til. Dels er det svært at kommunikere med piloten, og de bruger ikke at kommunikere med piloten. Det er der heller ikke nogen grund til. Der er sjældent så store omskift i vejret, at man ikke kan springe. Dels skyldes det også, at når de har sendt flyveren afsted, er det fordi, de har vurderet, at man kan springe.

Han kan ikke huske, hvem der styrede springerne på hold 1 og 2 ned. Ifølge indberetningen har både han og [REDACTED] ydet radioassistance til springerne på hold 3. På det tidspunkt havde [REDACTED] prøvet det omkring 10-11 gange før, men han husker det ikke præcist. Der er to radioer. Han og [REDACTED] havde derfor en radio hver, da [REDACTED] som elev ikke måtte stå med en radio selv. De stod ved landingsområdet ved siden af hinanden, da han skal kunne høre, hvad hun siger.

Forevist en videooptagelse af landingsområdet har han forklaret, at han og [REDACTED] måtte have stået ude langs stien et sted. Man kan muligvis se en person ved landingsområdet. Han ved ikke, hvem personen er. På et tidspunkt var han løbet et sted hen efter, panikken havde bredt sig for at assistere springeren med at flare, dvs. at bremse skærmen og hastigheden. Når man skal lande, sigter man efter et åbent område. I forhold til kortet på ekstraktens side 199 kan det åbne område være den mark, der er under det sted, hvor **A** er markeret, ligesom det kan være marken ovenfor, hvor **E** og **D** er markeret. Det er udmærkede steder at lande. Man bliver også undervist i alternative landingsområder, hvis man af en eller anden grund ikke kan følge planen. Man kan lande

hvor som helst, herunder f.eks. ved [REDACTED] som ligger i nærheden. Det hender, at også erfarne springere lander andre steder end på landingsbanen.

Han ved ikke, hvorfor alle fire springere på A hold landede uden for landingsområdet. Han kan ikke huske det. Men der kan være mange årsager.

Da han overtog radioen fra I bad han hende om at lade være med at gøre mere. Foreholdt, at A og E har forklaret, at de udelukkende hørte I i radioen, har han forklaret, at enten har radioen ikke virket, eller også har de ikke kunnet høre ham. Han kan ellers ikke forklare, hvorfor de har forklaret, at de kun har hørt I

Efter han tog over på radioen, havde han instruksen på dem alle sammen. Han tog over i forbindelse med springer nr. 2, hvis det var den person, der var i færd med en 180 graders åbning, hvilket ikke kan lade sig gøre at lande med.

I har forklaret, at hun er uddannet læge og speciallæge i anæstesi og intensiv medicin. Hun var færdiguddannet læge i 2014. Hun har sprunget faldskærm siden 2009. I 2014 havde hun sprunget ca. 500 gange. Den 5. juli 2014 var hun instruktørelev. Hun havde på det tidspunkt gennemført et teoretisk kursus og en praktisk oplæring i klubhuset som led i instruktøruddannelsen. Hun blev færdig som instruktør i oktober 2014.

Hendes rolle som elev er, at hun er under ledelse af instruktør I, som kan bede hende om at udføre forskellige opgaver. Hun har ikke det overordnede ansvar. De plancher, der er på ekstraktens side 206 er dem, der blev gennemgået den 5. juli 2014 i den teoretiske undervisning, som hun bistod med. Hun kan ikke huske det, men det kan hun se i logbogen. Det er meget teksttunge plancher, så de har en sikkerhed for, hvad der bliver gennemgået. Kursusdeltagerne bliver orienteret om, at der er en risiko for at komme til skade. Det fremgår også af plancherne. I undervisningen er der indlagt kontrolspørgsmål, så det bliver talt igennem for at sikre, at deltagerne har forstået det, ligesom der er praktiske øvelser.

Indmeldelsesblanketten, som vist på ekstraktens side 204, bliver uddelt til alle deltagere, typisk i starten af dagen. Der er mange instruktører, der gennemgår blanketten og erklæringerne punkt for punkt for at sikre, at folk har læst dem. Man får fred og ro til at læse det. Hun ved ikke, hvad det blåskraverede område ud for punkt 13 og 14 i det, man skal erklære, er, eller hvorfor det er blå. Men hun kan forestille sig, at det er fordi, det er bedst, hvis man sætter kryds i ja-feltet.

Radiokontakten med springerne er en styringshjælp. Hvis radioen ikke virker, er man undervist i to alternative måder at lande på. Den ene måde er at lande

med hjælp fra ketsjere, som man står med på jorden og guider springeren med. Hun tror ikke, at *H* stod med ketsjere den dag. Den anden mulighed er at flyve selv, hvilket er det primære undervisningsformål.

Hun kan pletvist huske springene den 5. juli 2014. Hun husker ikke, at vindforholdene var anderledes end andre dage. Der måtte have været solskin, da man ikke kan springe i skyer. Det er meget sjældent vindstille i [REDACTED] og vinden kan godt tage til i løbet af dagen, så det er noget, man holder øje med. Grænsen for, hvornår man kan springe i forhold til vinden, er 6-7 meter sekundet. Det er hendes fornemmelse, at vinden lige så stille tog til i løbet af dagen. Hun kan ikke huske noget særligt forud for, at hold 3 skulle springe.

Foreholdt, at *H* eller hun skulle have sagt noget om at tage en chance og gå op i flyveren, har hun forklaret, at det husker hun ikke noget om. Det vil undre hende betydeligt, hvis *H* skulle have sagt det. Der er meget ulig hans karakter. Det ville hun have stillet spørgsmål tegn ved, hvis det var blevet sagt. De ville aldrig tage chancer med folks liv og førlighed.

Foreholdt oplysningerne i hændelsesregistreringen fra den pågældende dag på ekstrakten side 277, har hun forklaret, at det var hende, der var II'er elev. Hun har svært ved at huske det konkret fra den dag. Under nedtalingen af springerne husker hun, at der på et tidspunkt ikke blev gjort, som hun bad om i radioen. Hun ved ikke, hvem det var, da man ikke kan se personen oppe i luften, og da faldskærmene er ens.

Der blev drejet den modsatte vej i forhold til det, hun bad om. Faldskærmen fløj pludselig væk fra hende i stedet for mod hende. Hun blev ret paf, da man ikke kan bede en elev om at lave en 180 grader vending. *H* stod ved siden af og havde en radio i hånden. Han tog over på radioen og talte i stedet for hende. Han stod lige ved siden af hende den dag. Det er det, hun husker hun allerbedst fra den dag. Da *H* tog over, var hun ikke længere i kommunikation med springerne. Man kan ikke tale samtidig.

Den springer, der drejede væk fra hende, og hvor *H* overtog radioen, landede i nogle juletræer. *H* bevægede sig ud til siden for at kunne se faldskærmen. Hun formoder, at det var *A* der landede i juletræerne. Hun blev selv stående, efter *H* havde flyttet sig.

Hun kan huske, at der var nogle vindpust efter, at flyet var lettet. Der gik måske 15-20 minutter fra flyet tog afsted, og til de første hoppede ud. Hun tænkte ikke, at det var kritisk. Når vinden tager til, er det endnu mere vigtigt, at man er knivskarp. Det er ikke hendes ansvar at afgøre, om vindforholdene er, som de skal være, men der var ikke noget, der gjorde, at hun stillede spørgsmål ved det.

Hun kan ikke huske, om hun tilså **A** for skader i klubhuset, efter han havde sprunget. Foreholdt **A** forklaring om, at han havde overhørt hende og **H** tale om, at vinden havde været for høj til begyndere, har hun forklaret, at det kan hun ikke huske. Det ville have været meget påfaldende og mærkeligt, hvis de havde talt om det. Hun kan ikke huske, at der blev holdt en pause efter de første to hold, og heller ikke at det skyldtes vindforholdene.

Det er korrekt, at hun og **H** er gift. Hun hedder således **I**

Hun kan ikke huske, hvem hun styrede ned eller i hvilken rækkefølge, **A** sprang. Hun kan ikke huske, at hun har talt **A** ned. Hun kan i sine notater se, at hun har lavet styringshjælp til 12 personer den dag. Der kan have været andre springere den pågældende dag end dem fra begynderkurset.

Om kortet på ekstrakten side 199 har hun forklaret, at den runde cirkel med en rød prik er landingsområdet for dem, der øver præcisionslanding. Det er en fordel at lande på flyvepladsområdet. Hun ved ikke, hvorfor **A** **E** og **D** ikke landede i landingsområdet, men de landede ikke i påfaldende afstand derfra. Man kan lande på hele klubbens matrikel. Der, hvor **D** er markeret, er området hvor juletræerne stod.

Parternes synspunkter

A har i sit påstandsdokument anført:

"...

Ansvarsgrundlag

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det gældende, at sagsøgte er erstatningsansvarlig for **A** skader.

Sagsøgte er ansvarlig for kursets sikkerhedsmæssige og forsvarlige gennemførelse.

Det gøres gældende, at det er ansvarspådragende, at instruktøren overlod instruktionen under springet til den uerfarne medhjælper.

H som var instruktør ved undervisningen, meddelte, at han ville guide alle springere sikkert ned og give instruktion under springet, så alle kunne lande sikkert.

H gav instruktion til de første 2 hold, men da **A** hold skulle springe, overlod han instruktionen til en uerfaren medhjælper, **I**

Det gøres yderligere gældende, at **H** ikke var til stede under springene af hold 3, da kommandoen var overgivet til **I**

Sagsøgte har endvidere handlet ansvarspådragende ved at lade springet gennemføre under de aktuelle vejrforhold.

Det skærper ansvarsvurderingen, at instruktøren overlod instruktionen til den uerfarne medhjælper, idet han var bekendt med, at vejrforholdene ikke var optimale for begynderspring.

A har oplyst, at der i sagsøgtes beskrivelse af springene må være taget fejl af ham og hans bror. **A** fik ingen korrigerende instrukser under landingen. **E** fik derimod flere korrigerende instrukser under landingen, idet han tilsyneladende ikke styrede, som der blev oplyst.

Efter landingen meddelte instruktørerne også, at **A** havde gjort præcist, som han skulle, men grunden til, at han landede ned i træerne, var, at der var for høj vind, og springet ikke skulle have været gennemført, men da de ikke kunne komme i kontakt med piloten, blev springene ikke standset.

Det er heller ikke korrekt, at andre springere før eller efter ikke havde problemer med at komme ned som planlagt. Netop fordi der var problemer med flere springere, blev det 4. hold aflyst, og der blev alene gennemført 3 hold den pågældende dag.

Af sagens bilag 27-29 fremgår, at vindforholdene var meget kraftige under springene.

Det gøres yderligere gældende, at aftalen om kurset er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, hvorfor **B** må være genstand for en streng culpabedømmelse.

Det gøres endvidere gældende, at sagsøgte ikke kan påberåbe sig en ansvarsfraskrivelse, idet der har været mangler ved den leverede ydelse.

Sagsøgte er under sagen opfordret til at fremlægge dokumentation for, hvornår der er sket indberetning, da dette ikke fremgår af bilag H. Dette må derfor medføre processuelt skadevirkning for sagsøgte.

Årsagssammenhæng

Det gøres gældende, at der er sammenhæng mellem ulykken den 5. juli 2014 og **A** gener.

A blev påført kompressionsfrakturer i C7 (nakken) samt Th3 (brystryggen) ved ulykken.

A havde smerter i umiddelbar forlængelse af ulykken den 5. juli 2014, og smerterne har været vedvarende til stede efter ulykken.

A blev efter endt uddannelse i sommeren 2016 tilkendt revalideringsforløb, som følge af generne efter ulykken den 5. juli 2014. Efter endt revalideringsforløb har **A** været i stand til at arbejde fuld tid og har opretholdt indtægt, der er højere end den indtægt, som han ville have modtaget efter endt uddannelse i sommeren 2016.
..."

B har i sit påstandsdokument anført:

"...

1. Sagsøger har afskåret sig retten til at rejse krav om erstatning overfor sagsøgte

Sagsøger har underskrevet og accepteret en gyldig ansvarsfraskrivelseserklæring, jf. bilag A, som afskærer sagsøger fra at rejse krav om erstatning overfor sagsøgte, jf. FED 2002.2789Ø. Allerede af den grund skal sagsøgte frifindes.

2. Der foreligger accept af risiko

Grundlæggende erstatningsretlige regler om accept af risiko, for så vidt angår en aktivitet som faldskærmsudspring, tilsiger endvidere, at sagsøger ikke har tilvejebragt et ansvarsgrundlag i forhold til sagsøgte. Endvidere har sagsøger skrevet under på at være bekendt med risikoen for legemsbeskadigelse som følge af faldskærmsudspring, og har dermed også særskilt accepteret netop denne risiko, jf. bilag A.

3. Der er ikke et ansvarsgrundlag for sagsøgte i øvrigt

Sagsøgeren har derudover ikke løftet den bevisbyrde, der påhviler sagsøgeren for, at sagsøgte eller nogen, for hvem sagsøgte måtte hæfte, har handlet ansvarspådragende i anledning af hændelsen den 5. juli 2014.

Sagsøger har derudover ikke godtgjort, at der som led i kursets afvikling er begået ansvarspådragende fejl fra sagsøgtes side, herunder fra instruktørernes side. Beviset herfor har sagsøger ikke løftet ved parts- eller vidne-

forklaringer og uden som minimum gennemførelse af syn og skøn/indhentelse af sagkyndig erklæring til belysning af, hvilke normer og regler der gælder for forsvarlig afvikling af et begynderkursus som det sagsøger deltog i den 5. juli 2014.

I den udstrækning der måtte være tvivl om faktiske forhold af betydning for sagen, gøres det gældende, at enhver tvivl må komme sagsøger til skade i bevismæssig henseende henset til den tid, der er gået fra hændelsen indtrådte, til sagsøgeren rejste krav om erstatning overfor sagsøgte.

Det skal i den forbindelse navnlig bemærkes, at forholdene vedrørende afvikling af begynderkurset var som beskrevet i svarskriftet på s. 2-3, jf. i øvrigt bilag C, bilag E og bilag F. Og om vindforholdene henvises der til vejrdata fra DMI, jf. bilag G.

Heroverfor gøres det gældende, at hverken video eller stillbilleder fremlagt af sagsøger, jf. bilag 28-29, dokumenterer vindforholdene, herunder vindstyrke eller vindretninger. I øvrigt ser det ud til, at bilag 29 er fra kl. 20:35 på en ikke nærmere angivet dato. Heller ikke videoklipet fremlagt af sagsøger som bilag 27 dokumenterer, endsige sandsynliggør, at der var tale om vind- og vejrforhold, som gjorde afviklingen af begynderkurset uforsvarlig, herunder uforsvarlig i en grad, der skulle kunne begrunde erstatningsansvar for sagsøgte overfor sagsøger.

Det bestrides i øvrigt, at der skulle påhvile sagsøgte et skærpet ansvar i en situation som den foreliggende, hvor der er tale om, at sagsøger af egen vilje og fuldt oplyst har indladt sig på en farlig aktivitet, i forhold til hvilken sagsøger tilmed har underskrevet en ansvarsfraskrivelseserklæring, jf. bilag A og FED 2002.2789Ø.

Tværtimod tilsiger aktivitetens farlighed i sig selv og det forhold, at sagsøger har underskrevet bilag A, at der skal foretages en endog særdeles lempelig culpavurdering, når der skal tages stilling til, om der påhviler sagsøgte et erstatningsansvar overfor sagsøger. Sagsøger skal med andre ord påvise som minimum påvise, at der er handlet kvalificeret uforsvarligt i høj grad fra sagsøgtes side eller fra nogen, for hvem sagsøgte måtte hæfte. Et sådant bevis er ikke ført af sagsøger.

4. Der er ikke medicinsk årsagssammenhæng

Sagsøger har endvidere ikke godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem på den ene side hændelsen den 5. juli 2014 og på den anden side sagsøgers helbredsmæssige gener og klager samt de rejste krav på personskadeerstatning.

Der må herved lægges afgørende vægt på Retslægerådets vurdering, hvoraf følger, at rådet ikke med overvejende sandsynlighed har kunnet henføre nogen af sagsøgers gener eller klager til hændelsen den 5. juli 2014.

Fra Retslægerådets besvarelse skal det fremhæves, at rådet ved besvarelsen af spørgsmål 12 har oplyst følgende om årsagen til sagsøgers gener eller klager:

"Smerter i nakken, hovedpine og rygsmarter kan have forskellige årsager. Retslægerådet kan ikke med sikkerhed fastslå, at disse symptomer skyldes ulykkestilfældet den 5. juli 2014."

Endvidere har Retslægerådet i besvarelse af spørgsmål M oplyst følgende om årsagen til sagsøgers gener i nakke og ryg:

"Smerter i nakke og ryg kan have en lang række årsager. Retslægerådet kan ikke redegøre nærmere for årsagen til sagsøgers symptomer efter ulykkestilfældet den 5. juli 2014. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 12 og 13."

Derudover skal det bemærkes, at Retslægerådet i besvarelse af spørgsmål N har oplyst, at

"[s]merter i nakke og ryg og hovedpine er almindeligt forekommende i befolkningen."

Hvad angår Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings (AES) vejledende udtalelse af 4. marts 2021, jf. bilag 22, skal det bemærkes, at AES har fundet, at alene en ganske begrænset del af sagsøgers gener eller klager kan henføres til hændelsen den 5. juli 2014. AES har således fastsat et varigt mén på 5 procent for

"... lette, daglige nakkesmerter uden eller med let bevægeindskrænkning ..."

I forlængelse heraf skal det bemærkes, at AES ved udtalelsen ikke har lagt Retslægerådets besvarelser til grund, men alene har *inddraget* besvarelsene fra Retslægerådet, jf. bilag 22, side 2, øverst.

Det forhold at AES har en anden vurdering eller opfattelse af spørgsmålet om medicinsk årsagssammenhæng end Retslægerådet kan imidlertid ikke føre til, at AES' vurdering skal lægges til grund. Forskellen i Retslægerådets og AES' vurdering af årsagssammenhængen angår hovedsageligt

spørgsmål af lægefaglig karakter, hvorfor Retslægerådets vurdering i henhold til fast antaget retspraksis har forrang og må tillægges vægt fremfor AES' vurdering, jf. U.2012.2637H.

De primære lægelige akter og forløbet efter hændelsen taler også afgørende imod en årsagssammenhæng. Der blev således ikke konstateret frakturfølger, da sagsøger blev undersøgt ved vagtlæge den 6. juli 2014, og sagsøger tilkendegav ifølge oplysningerne i bilag 4 allerede den 11. juli 2014 bedring af sin tilstand, hvilket blev bekræftet igen den 8. august 2014. Endvidere kunne sagsøgeren ifølge bilag 4 træne fitness med vægte allerede kort tid efter den 5. juli 2014.

Fra august 2014 gik der derudover mere end 9 måneder, før sagsøger igen henvendte sig til sin læge den 22. maj 2015. Her blev det noteret, at sagsøger uhindret kunne styrketræne. Den 4. juni 2015 blev der igen hos sagsøgers egen læge noteret, at sagsøger trænede meget i motionscenter, og ved røntgen den 15. juli 2015 fandtes ingen traumatiske følger.

Derudover er det først i eller omkring sommeren 2015, at sagsøger sygemelder sig med gener eller klager relateret til nakke og ryg.

5. Erstatningsopgørelsen er ikke tilstrækkeligt dokumenteret

Det er derudover ikke godtgjort af sagsøger, at det rejste krav på godtgørelse for svie og smerte samt kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skyldes forhold, som sagsøgte er erstatningsansvarlig i anledning af. Dertil kommer, at begge erstatningsposter er utilstrækkeligt dokumenteret.
..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at **A** på dagen for faldskærmsudspringet den 5. juli 2014, og før han sprang, underskrev en indmeldelsesblanket i Dansk Faldskærms Union og **B**. I dokumentet har **A** ved angivelse af krydser i rubrikker for henholdsvis "ja" eller "nej" erklæret forskellige udsagn herunder, at han er indforstået med, at faldskærmsudspring foretages på eget ansvar (punkt 11), at han er klar over, at faldskærmsspring kan være forbundet med fare og kan medføre uheld med legemsbeskadigelse, invalidering eller død til følge (punkt 12), og at

han ikke vil rejse erstatningskrav mod DFU, klubben, instruktører, piloter eller nogen andre (punkt 13).

A har forklaret bl.a., at han har læst punkterne, og at han ikke tænkte over, at det kunne være forbundet med fare at springe i faldskærm, selv om han godt vidste, at der var en risiko forbundet hermed.

H og **I** har begge forklaret, at de ikke konkret husker, at indmeldelsesblanketten blev gennemgået med **A** eller hans brødre den pågældende dag, men at den normale procedure er, at den gennemgås punkt for punkt. **H** har forklaret, at han ikke har pålagt **A** at blanketten skal udfyldes på en bestemt måde, men han kan have tilkendegivet, at hvis man ikke føler sig frisk eller villig til at tage ansvaret, kan man ikke komme ud at springe. Det er således ikke godtgjort, at **A** blev pålagt at sætte kryds i rubrikkerne på en bestemt måde eller i øvrigt følte sig presset hertil.

Efter bevisførelsen, herunder hændelsesregistreringen, **A** og **E** forklaringer lægger retten til grund, at vindforholdene ændrede sig på et tidspunkt i løbet af dagen og tog til i styrke. Det er ubestridt, at de gældende retningslinjer for, hvornår man kunne udføre faldskærmsudspring for begyndere, var, når vindstyrken er mellem 0 til 7 meter i sekundet og bedst mellem 2 til 5 meter i sekundet. Efter de fremlagte oplysninger om vindforholdene den pågældende dag er det ikke bevist, at vindstyrken i [REDACTED] oversteg grænsen for, hvornår man kunne udføre faldskærmspring for begyndere.

A forklaring om, at enten **H** eller **I** umiddelbart før, de tog op i flyveren for at springe, skulle have sagt, at man tog en chance og hurtigt skulle op i flyveren, er ikke støttet af andre forklaringer eller oplysninger i sagen. **A** forklaring om, at han efterfølgende overhørte instruktørerne tale om, at de ikke skulle have sprunget på grund af vindforholdene, er heller ikke støttet af de øvrige forklaringer eller sagens oplysninger i øvrigt.

Der er derfor ikke ført bevis for, at vindforholdene i sig selv medførte, at det ikke var forsvarligt at foretage faldskærmsudspring for begyndere den pågældende dag.

Der er afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt **H** var til stede, da **A** blev guidet ned i faldskærmen. Der er dog enighed om, at det var **I** der meddelte springerne instruktioner eller styringshjælp via radiokontakt. Efter **I** forklaring overlod hun imidlertid radiokontakten til **H** der stod lige ved

siden af hende, da en af springerne på **A** hold ikke efterkom de beskeder, hun meddelte. Dette er støttet af **H** forklaring og hans beskrivelse i hændelsesregistreringen. Det kan således ikke lægges til grund, at **I** stod alene.

Efter oplysningerne om **I** erfaring og oplæring som instruktør, og at hun var under ledelse af den overordnede ansvarlige uddannede instruktør **H** er det herefter ikke godtgjort, at det var uforsvarligt eller i strid med regler eller retningslinjer, at instruktionen under springernes fald mod jorden blev overladt til **I** som instruktørelev.

Efter forklaringerne fra **A** **E** **H** og **I** sammenholdt med oversigten over, hvor **A** og hans brødre landede efter deres spring, er det sandsynligt, at der er sket en forveksling af **A** og **E** og at de derved har fået forkerte eller misvisende instruktioner under deres landingsproces. Dette må i givet fald anses for en fejl, som **A** har været uden indflydelse på, og som kunne forklare, hvorfor han landede i en klynge af træer og ikke i landingsområdet, ligesom **E** og i øvrigt også den tredje bror **D** landede et stykke væk fra det normale landingsområde.

Retten finder imidlertid ikke, at den sandsynlige forvekslingsfejl er et udtryk for en forsætlig handling eller grov uagtsomhed fra instruktørernes side, når det sammenholdes med **B** fraskrivelse af ansvar, og afkald på at kræve erstatning, som **A** erklærede sig indforstået med forud for sit spring. Retten har herved lagt vægt på, at den skade, som han måtte have pådraget sig som følge af faldet efter faldskærmspringet, ikke afviger fra, hvad han kunne og måtte påregne i forbindelse med et faldskærmsudspring, der må betragtes som en farlig sport, og ikke et forbrugerforhold.

Som følge heraf kan **B** påberåbe sig ansvarsfraskrivelsen, der efter de anførte omstændigheder medfører, at foreningen ikke kan gøres ansvarlig for det rejste krav på erstatning. På denne baggrund frifindes **B**

Sagsomkostningerne er efter sagens udfald, værdi og forløb, herunder sagens omfang og at sagen har været forelagt Retslægerådet to gange, fastsat til dækning af advokatudgift med 65.000 kr. inklusive moms, idet **B** ikke er momsregistreret, og af øvrige udgifter i form af vidnegodtgørelse med 6.691,55 kr., i alt 71.691,55 kr.

THI KENDES FOR RET:

B ved formand *C* frifindes.

A skal til *B* ved formand *C*
betale sagsomkostninger med 71.691,55 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.